

Miljonairs in cijfers

Martine de Mooij, Sander Dalm, Marleen Geerdinck en Mariëtte Goedhuys (CBS)

Hoeveel miljonairs zijn er in Nederland en waaruit bestaat hun vermogen? Hoe oud zijn ze, in welke provincie wonen ze en hebben ze een koop- of huurhuis? Zijn er in de afgelopen jaren veel miljonairs bijgekomen en is de samenstelling van hun vermogen de laatste jaren veranderd? In dit stuk willen we een antwoord geven op deze vragen. Hierbij vergelijken we steeds de kenmerken van miljonairs met de kenmerken van niet-miljonairs.

Onder miljonairs verstaan we de huishoudens in Nederland met een vermogen van minstens 1 miljoen euro, exclusief de waarde van de eigen woning (hoofdverblijf) en de daarop rustende hypotheekschuld. Deze definitie wijkt af van andere CBS-publicaties, waarin de eigen woning wel wordt meegeteld in het vermogen. Vermogen is het saldo van bezittingen en schulden.

Een miljonair is in CBS-publicaties geen persoon, maar een huishouden. Persoonskenmerken zoals geslacht, leeftijd, herkomst en opleiding zijn kenmerken van de hoofdkostwinner van het huishouden.

Gegevens over vermogens van huishoudens zijn bepaald op 1 januari van een verslagjaar. Wanneer we in dit rapport spreken over vermogen in 2010, hebben we het feitelijk over het vermogen op 1 januari 2010.

Zie bijlage 1 voor een korte beschrijving van de onderzoeksmethode en bijlage 2 voor een omschrijving van de gebruikte begrippen.

In paragraaf 1 beschrijven we de persoonskenmerken van miljonairs in Nederland. In deze paragraaf wordt ingegaan op het geslacht en de leeftijd van de hoofdkostwinner en de samenstelling van het huishouden. In paragraaf 2 wordt beschreven waar en in welk soort woningen miljonairs wonen. We vervolgen in paragraaf 3 met gegevens over de leefstijl van miljonairs. In paragraaf 4 gaan we dieper in op het vermogen van miljonairs: wat is de hoogte van het vermogen en waar bestaat het vermogen uit? In paragraaf 5 beschrijven we de vermogensverdeling in Nederland. Hierbij wordt de verdeling van vermogens en inkomens in Nederland vergeleken met andere Europese landen. In paragraaf 6 bespreken we de economische ontwikkeling in 2006 tot en met 2011, waarna we in paragraaf 7 beschrijven hoe het miljonairs in deze periode is vergaan.

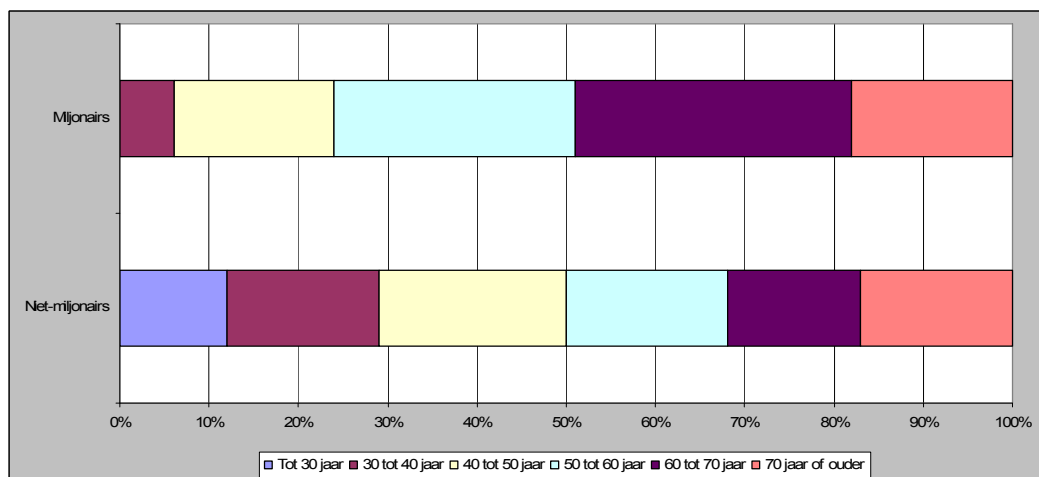
1. De gemiddelde miljonair in 2010

Ongeveer 1,3 procent van de Nederlandse bevolking mag zich op 1 januari 2010 miljonair noemen. Dat komt overeen met 94 duizend huishoudens. Miljonairs hebben een vermogen van meer dan 1 miljoen euro, waarbij de waarde van de eigen woning en de daarbij behorende hypotheek niet wordt meegeteld. Tellen we de eigen woning wel mee, dan stijgt het aantal miljonairs naar ruim 2 procent van de bevolking.

Veel oudere miljonairs

De hoofdkostwinners van miljonairshuishoudens zijn gemiddeld ouder dan de hoofdkostwinners van niet-miljonairshuishoudens. De gemiddelde miljonair is 59 jaar en daarmee 8 jaar ouder dan de gemiddelde niet-miljonair. In figuur 1 zien we dat slechts 6 procent van de miljonairs jonger is dan 40 jaar. Maar liefst 58 procent van de miljonairs is tussen de 50 en 70 jaar oud, terwijl slechts 33 procent van de niet-miljonairs tot deze leeftijdsgroep behoort.

1. Miljonairs en niet-miljonairs naar leeftijd van de hoofdkostwinner, 1 januari 2010

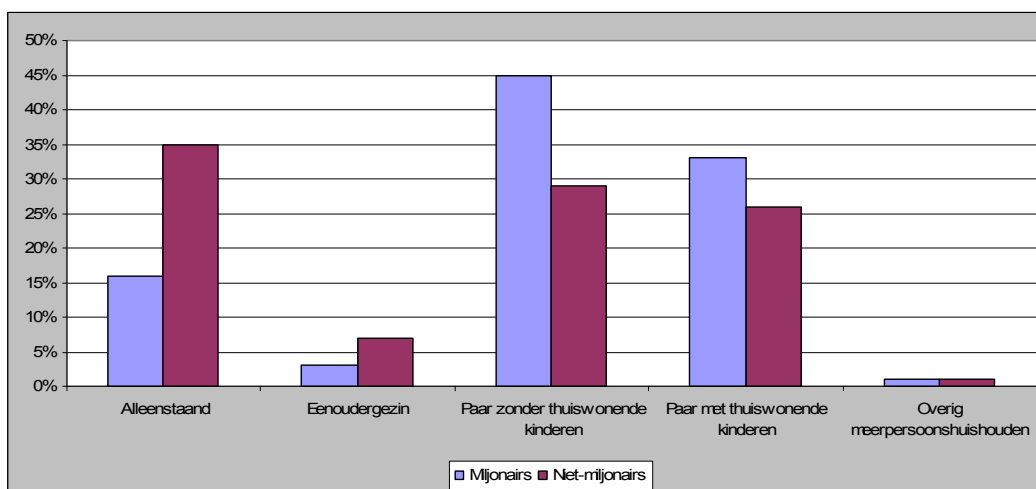
Vooraf mannen als hoofdkostwinner

In de meeste Nederlandse huishoudens is de man nog steeds de hoofdkostwinner. Dit betekent dat de man het meeste bijdraagt aan het totale inkomen van het huishouden. Miljonairshuishoudens zijn hierin net zo traditioneel als niet-miljonairs. Als we kijken naar huishoudens met paren, dan is de hoofdkostwinner in zes van de zeven gevallen een man, zowel bij miljonairs als bij niet-miljonairs.

Miljonairs wonen minder vaak alleen

In dit onderzoek nemen we het vermogen van alle huishoudleden samen om te bepalen of het gaat om een miljonairshuishouden. Het is daarom logisch dat een meerpersoonshuishouden gemiddeld meer vermogen heeft dan een alleenstaande. We zien dit terug in de samenstelling van miljonairshuishoudens: slechts 16 procent van hen is alleenstaand, tegenover 35 procent van de niet-miljonairshuishoudens (figuur 2).

2. Miljonairs en niet-miljonairs naar huishoudsamenstelling, 1 januari 2010

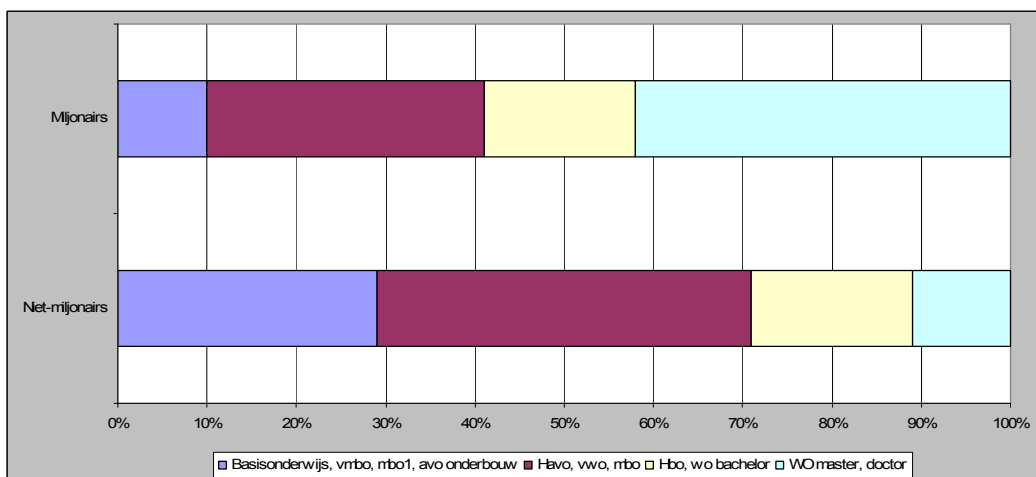

Miljonairs grotendeels autochtoon en hoogopgeleid

Veruit de meeste miljonairs zijn autochtone Nederlanders. Westerse allochtonen maken 7 procent van het totale aantal miljonairs uit en niet-westerse allochtonen slechts 1 procent. Vooral de niet-westerse allochtonen zijn dus sterk ondervertegenwoordigd onder de allerrijksten. Van de hoofdkostwinners in Nederland is namelijk 9 procent niet-westers allochtoon.

Miljonairs zijn doorgaans hoogopgeleid. Maar liefst 42 procent is in het bezit van een universitaire graad, tegenover 11 procent onder de niet-miljonairs, zie ook figuur 3.

3. Miljonairs en niet-miljonairs naar opleidingsniveau van de hoofdkostwinner, gemiddelde 2006-2010

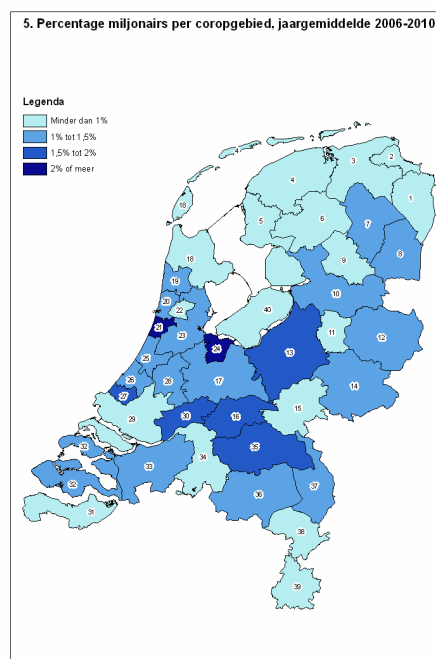
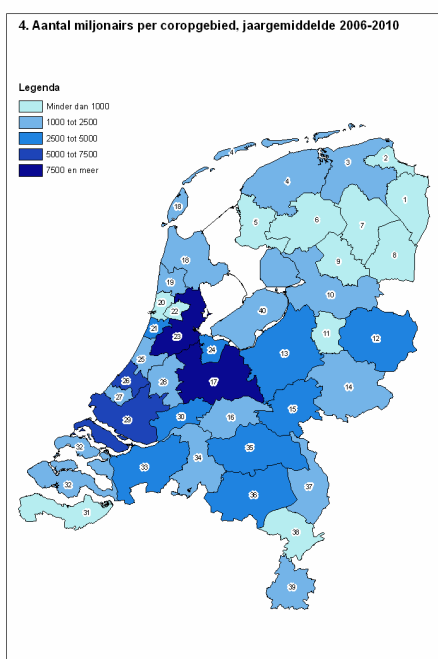

Conclusie

In deze paragraaf hebben we een profiel geschetst van de Nederlandse miljonair. Miljonairs zijn gemiddeld wat ouder dan niet-miljonairs. Ruim de helft van de miljonairs is tussen de 50 en 70 jaar oud. Miljonairshuishoudens bestaan vooral uit paren met of zonder inwonende kinderen en vaak zijn miljonairs hoogopgeleide autochtonen. In miljonairshuishoudens is, net zoals in niet-miljonairshuishoudens, de hoofdkostwinner in de meeste gevallen een man.

2. Waar wonen de miljonairs?

Zoals we in paragraaf 1 hebben gezien, is 1,3 procent van de Nederlanders miljonair. Maar waar wonen deze miljonairs? Wonen ze verspreid over heel Nederland of zijn er bepaalde regio's favoriet? In deze paragraaf bekijken we waar de miljonairs wonen, waarbij we gebruik maken van een indeling naar coropgebieden. Elk coropgebied is een samenvoeging van een aantal gemeenten. De provincies Utrecht en Flevoland zijn de enige provincies die in hun geheel één coropgebied vormen. Zie bijlage 3 voor de namen van de coropgebieden die horen bij de nummers op de kaart. In de tekst hieronder wordt steeds tussen haakjes weergegeven welk nummer op de kaart bij het betreffende coropgebied hoort.

Meeste miljonairs wonen in en rond Utrecht en Amsterdam

In figuur 4 zien we het aantal miljonairs per coropgebied. Er wonen veel miljonairs in Amsterdam en omgeving (coropgebied 23) en in de provincie Utrecht (17), ongeveer 8 duizend in elk gebied. Daarnaast wonen ze ook in andere dichtbevolkte agglomeraties met steden als Rotterdam (29) en Den Haag (26). De provincie Noord-Brabant is goed vertegenwoordigd, vooral het westen en de gebieden rond Eindhoven (36) en 's-Hertogenbosch (35). Maar ook in minder dichtbevolkte gebieden als de Veluwe (13) wonen veel miljonairs, meer dan 4 duizend. Delen van de provincies Drenthe, Friesland en Groningen staan het minst in de belangstelling als woonplaats. In Delfzijl en omgeving (2), Oost-Groningen (1), Zuidwest-Friesland (5) en Zuidwest-Drenthe (9) wonen minder dan duizend miljonairs.

Relatief veel miljonairs in het Gooi en rond Haarlem

In dichtbevolkte gebieden wonen dus veel miljonairs, maar daar wonen ook heel veel niet-miljonairs. In aantal zijn dat wel de gebieden met de meeste miljonairs, maar zijn dat ook gebieden waar relatief veel miljonairs wonen? In figuur 5 zien we het percentage

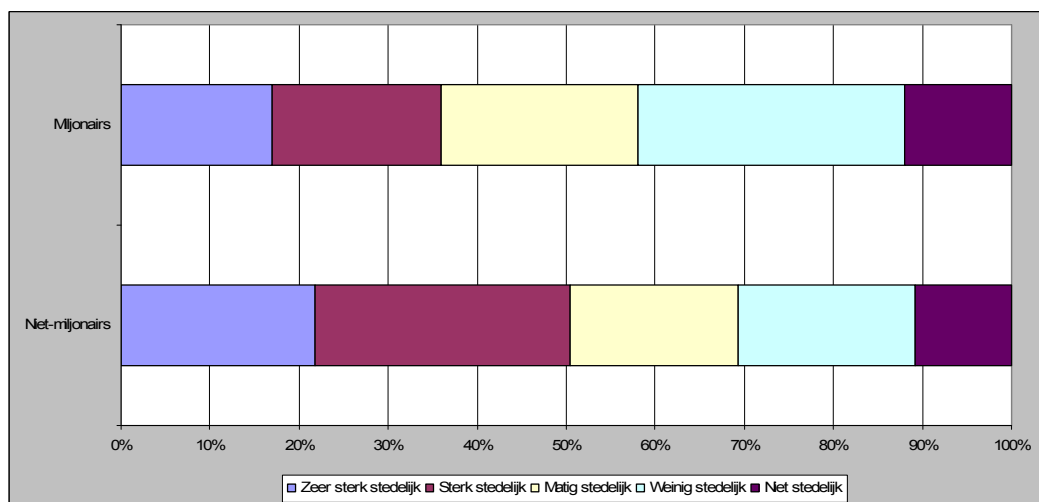
miljonairs per coropgebied. Dit geeft een iets ander beeld. Twee gebieden vallen op: de Gooi en Vechtstreek (coropgebied 24) en agglomeratie Haarlem (21). Dit zijn gebieden waar meer dan 2 procent van de bevolking miljonair is, ruim boven het Nederlandse gemiddelde van 1,3 procent. In het Gooi liggen plaatsen als Blaricum en Laren en in de agglomeratie Haarlem liggen plaatsen als Bloemendaal en Heemstede. Van deze plaatsen is bekend dat er veel miljonairs wonen. Gebieden met 1,5 tot 2 procent miljonairs (dus net boven het Nederlandse gemiddelde) zijn vooral gelegen in het midden van het land.

Wassenaar, in de agglomeratie Den Haag (coropgebied 26), is een plaats waar van oudsher veel miljonairs wonen. In figuur 4 zien we dat het aantal miljonairs best hoog is in dit gebied, maar procentueel gezien valt dit gebied minder op. Omdat de stad Den Haag in hetzelfde coropgebied ligt, is het aantal niet-miljonairs ook hoog, waardoor het percentage miljonairs lager is dan je zou verwachten. Het feit dat Wassenaar minder goed opvalt, heeft dus te maken met de indeling in coropgebieden. Voor het interpreteren van het kaartje moet hiermee rekening worden gehouden.

Vaker op het platteland en matig stedelijk gebied

We hebben gezien dat vooral in het midden van het land veel miljonairs wonen. Maar wonen miljonairs dan in de steden of meer op het platteland? Om dit te bepalen hebben we voor miljonairs en niet-miljonairs bepaald wat de stedelijkheid is van hun woongemeente. In figuur 6 zien we dat miljonairs vaker op het platteland (niet of weinig stedelijk gebied) of in matig stedelijk gebied wonen dan niet-miljonairs. Om een beeld te krijgen wat nu weinig en matig stedelijke gebieden zijn: de gemeenten Laren en Blaricum zijn weinig stedelijk, de gemeente Wassenaar is matig stedelijk.

6. Stedelijkheid van de woongemeente van miljonairs en niet-miljonairs, 1 januari 2010

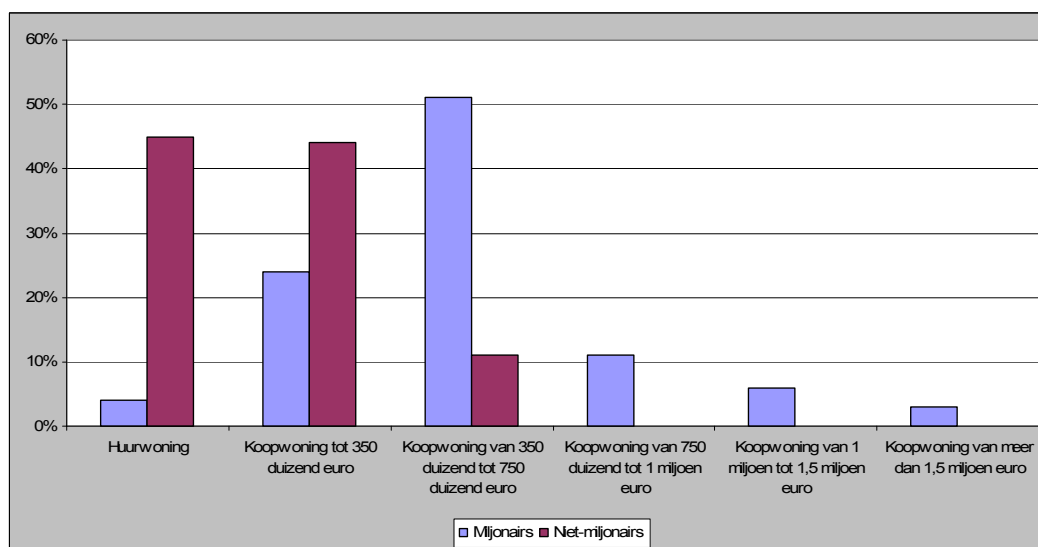

Miljonairs vooral in duurdere koopwoningen

In figuur 7 zien we dat miljonairs vrijwel altijd een koopwoning hebben. Het gaat hierbij om de duurdere exemplaren. De huizen met een WOZ-waarde van 350 duizend tot 750 duizend euro zijn onder miljonairs het populairst; ruim de helft van hen heeft zo'n woning. Niet-miljonairs moeten het meestal stellen met een koopwoning tot 350 duizend euro of

kiezen voor een huurwoning. Een omslagpunt zien we bij de koopwoningen in de categorieën boven de 750 duizend euro. Deze worden vrijwel uitsluitend door miljonairs bewoond. Een miljonairswoning heeft in 2010 een WOZ-waarde van gemiddeld 576 duizend euro, ruim twee keer zoveel als de koopwoning van niet-miljonairs die een gemiddelde waarde heeft van 267 duizend euro. Vooral oudere miljonairs kiezen nog wel eens voor een huurwoning.

7. Miljonairs en niet-miljonairs naar huur- of koopwoning en WOZ-waarde, 1 januari 2010

Conclusie

Absoluut gezien wonen in de dichtbevolkte gebieden ook de meeste miljonairs. Kijken we naar de verhouding miljonairs ten opzichte van het aantal niet-miljonairs dan vallen het Gooi en Haarlem en omgeving op. In deze gebieden is meer dan 2 procent van de inwoners miljonair. In het midden van het land liggen gebieden waarvan 1,5 tot 2 procent van de bevolking miljonair is, waaronder de provincie Utrecht en de Veluwe. Tweederde van de miljonairs woont op het platteland of in een matig stedelijke gemeente. Miljonairs wonen vooral in de duurdere koopwoningen, met een gemiddelde WOZ-waarde van 576 duizend euro.

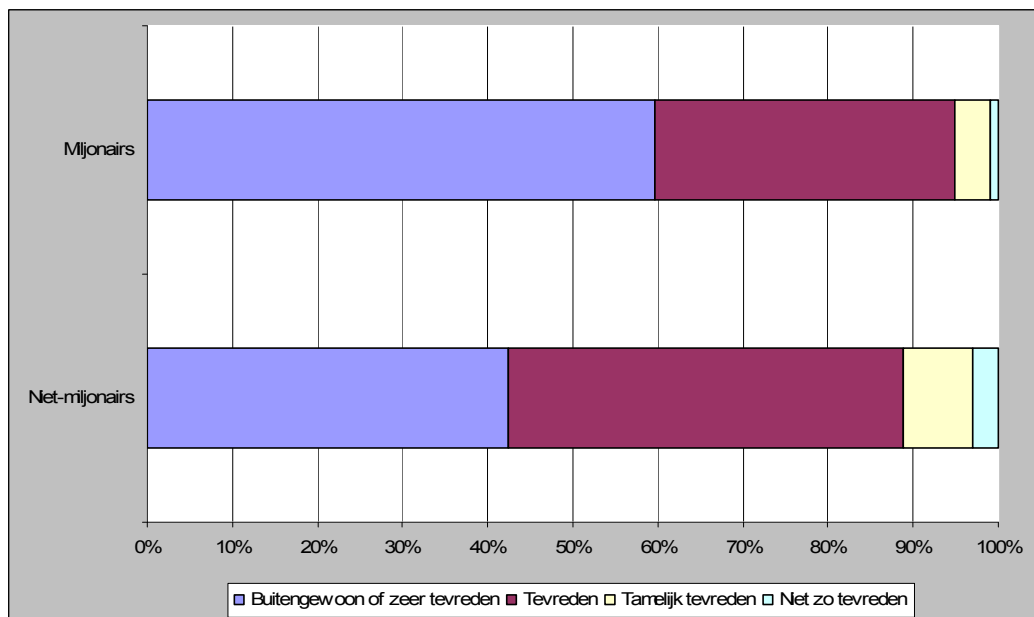
3. Leefstijl van miljonairs

In de vorige paragraaf hebben we gezien dat miljonairs in duurdere huizen wonen dan niet-miljonairs. In deze paragraaf kijken we of er nog meer verschillen zijn in leefstijl tussen de twee groepen. Dit stuk geeft geen uitputtende beschrijving van de leefstijl van miljonairs, maar laat in het kort zien dat miljonairs op een aantal punten een andere leefstijl hebben dan niet-miljonairs. Het gaat in deze paragraaf om alle huishoudleden van een gezin en niet alleen om de hoofdkostwinner, zoals in de overige paragrafen van dit stuk, tenzij hieronder anders aangegeven.

Miljonairs meer tevreden met hun leven

Miljonairs zijn meer tevreden met het leven dat ze leiden dan niet-miljonairs. 59 procent van de miljonairs is zeer tevreden, tegenover 42 procent van de niet-miljonairs (figuur 8).

8. Miljonairs en niet-miljonairs van 12 jaar en ouder naar tevredenheid met het leven dat ze leiden, gemiddelde 2006-2008

In een aantal opzichten verschilt de leefstijl van miljonairs met die van niet-miljonairs:

- Miljonairs gaan vaker op vakantie dan niet-miljonairs. Van de miljonairs gaat 69 procent meer dan één keer per jaar op vakantie tegenover 45 procent van de niet-miljonairs.
- Miljonairs zijn meer in musea te vinden dan niet-miljonairs. Van de miljonairs bezoekt 58 procent minstens één keer per jaar een museum, terwijl dit onder niet-miljonairs 39 procent is.
- Sport is populairder onder miljonairs dan onder niet-miljonairs. 74 procent van de miljonairs doet aan sport, tegenover 63 procent van de niet-miljonairs. Van de miljonairs sport 23 procent vijf uur per week, tegenover 18 procent van de niet-miljonairs.
- Obesitas (Body Mass Index van minimaal 30) komt minder voor onder miljonairs dan onder niet-miljonairs. Van de miljonairs van 20 jaar en ouder heeft 5 procent ernstig overgewicht, terwijl dit onder niet-miljonairs 12 procent is.
- Miljonairs kijken minder televisie dan niet-miljonairs. De miljonairs besteden gemiddeld 11 uur per week voor de tv, tegenover 14 uur onder niet-miljonairs.
- Bijna alle miljonairs (92 procent) zijn geabonneerd op een dagblad. Onder niet-miljonairs heeft 50 procent een krantenabonnement.
- Miljonairs maken vaker gebruik van de mogelijkheid tot giftenaftrek bij de inkomstenbelasting. Van de miljonairshuishoudens gebruikt 16 procent de giftenaftrek tegenover 9 procent van de huishoudens van niet-miljonairs. Als miljonairs hun giften aftrekken van de belasting is de

gemiddelde giftenaftrek van een hoofdkostwinner 7 duizend euro. Bij niet-miljonairs ligt dit bedrag op bijna duizend euro.

4. Vermogen van miljonairs in 2010

In de vorige paragrafen hebben we beschreven hoeveel miljonairs er zijn in Nederland en wat hun kenmerken zijn. In deze paragraaf gaan we in op hun vermogen: hoe warmpjes zitten de miljonairs erbij en waaruit bestaat hun vermogen? Zijn het vooral aandelen of spaartegoeden? Ook hier vergelijken we miljonairs met niet-miljonairs.

Miljonairs ruim 50 keer zoveel vermogen als niet-miljonairs

Miljonairs hebben gemiddeld 2,9 miljoen euro aan vermogen, tegenover een vermogen van gemiddeld 56 duizend euro onder niet-miljonairs (zie staat 1). Het vermogen van miljonairs is hiermee ruim 50 keer zo hoog als dat van niet-miljonairs. Miljonairs hebben relatief net zoveel schulden als niet-miljonairs: bij beide groepen bedraagt de hoogte van de schuld 11 procent van het totaal aan bezittingen. Dit zijn bijvoorbeeld consumptieve kredieten en hypotheeklen voor de tweede woning of ander onroerend goed.

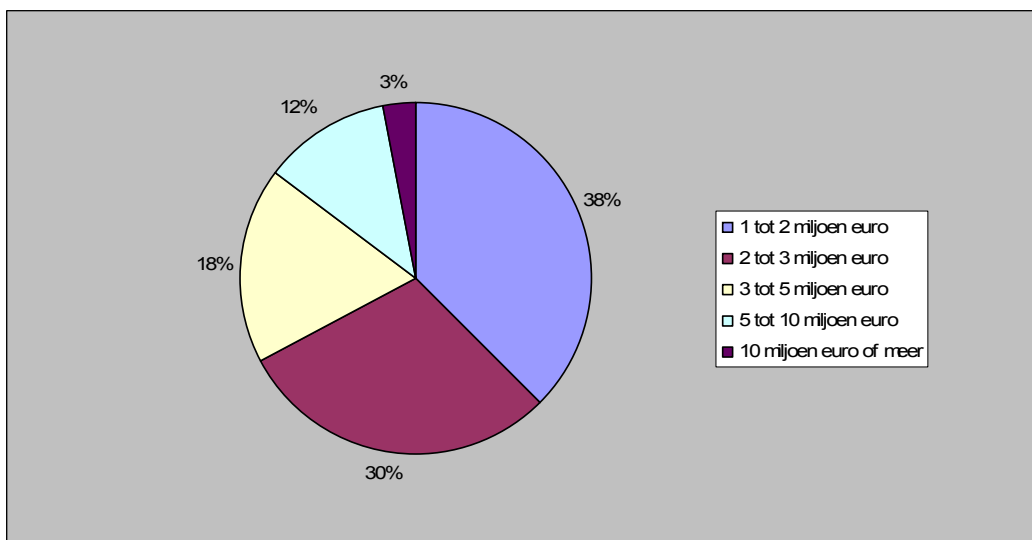
Staat 1. Bezittingen, schulden en vermogen* van miljonairs en niet-miljonairs, gemiddeld per huishouden en totaal Nederland, 1 januari 2010

	Miljonairs		Niet-miljonairs	
	Gemiddeld	Totaal	Gemiddeld	Totaal
	<i>x 1 000 euro</i>			
Bezittingen	3 222	303 219 942	63	468 014 431
Schulden	- 358	-33 698 513	- 7	-53 306 925
Vermogen	2 864	269 521 429	56	414 707 506

* Bezittingen, schulden en vermogen zijn exclusief de waarde van de eigen woning en de daarop rustende hypotheekschuld.

Van de 94 duizend miljonairs heeft 38 procent een vermogen tussen de 1 en 2 miljoen euro (figuur 9). 30 procent van de miljonairs heeft een vermogen tussen de 2 en 3 miljoen euro. Een klein deel van de miljonairs, 3 procent, heeft een vermogen van 10 miljoen euro of meer.

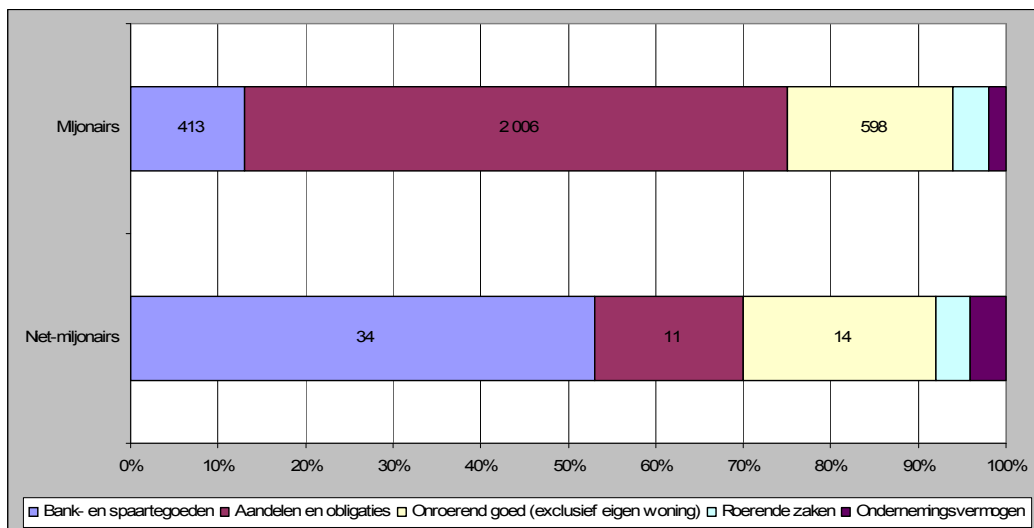
9. Miljonairs naar hoogte van hun vermogen, 1 januari 2010

Bezit miljonairs vooral in aandelen

Het merendeel van de bezittingen van miljonairs zit in aandelen en obligaties, 62 procent in 2010 (figuur 10). Niet-miljonairs zetten hun geld liever op de bank. De gemiddelde niet-miljonair heeft 53 procent van zijn bezit op de bank staan, terwijl hij of zij maar 17 procent van het geld belegt. Onder miljonairs wordt een kleiner deel gespaard, namelijk 13 procent. Toch hebben zij nog een flinke spaarpot. Gemiddeld hebben de miljonairs 413 duizend euro aan spaartegoeden, tegenover 34 duizend onder niet-miljonairs.

10. Samenstelling bezittingen van miljonairs en niet-miljonairs, verdeling in percentages en gemiddelde bedragen* in 1 000 euro, 1 januari 2010

* De gemiddelde bedragen per huishouden zijn inclusief de huishoudens die geen bezit hebben in een bepaalde categorie.

Zowel miljonairs als niet-miljonairs hebben ongeveer een vijfde van hun bezittingen zitten in onroerend goed, zoals een vakantiehuis of beleggingspand. Toch zijn ook hier grote verschillen tussen miljonairs en niet-miljonairs, zie staat 2. Van de miljonairs bezit 64 procent onroerend goed (exclusief eigen woning) met een gemiddelde waarde van 941

duizend euro. Onder niet-miljonairs bezit slechts 7 procent onroerend goed (exclusief de eigen woning). Als niet-miljonairs onroerend goed bezitten, heeft dit een gemiddelde waarde van 209 duizend euro.

Staat 2. Aandeel huishoudens dat bezittingen heeft, miljonairs en niet-miljonairs, 1 januari 2010

	Miljonairs	Niet-miljonairs
	%	
Type bezitting		
Bank- en spaartegoeden	99	92
Aandelen en obligaties	90	22
Onroerend goed (exclusief eigen woning)	64	7
Roerende zaken	45	4
Ondernemingsvermogen	16	7

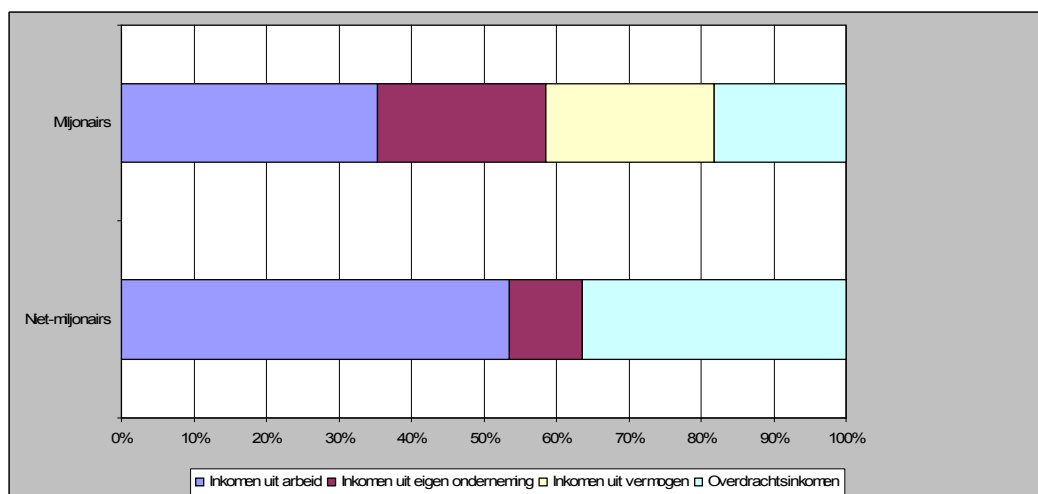
Inkomen uit vermogen belangrijk voor miljonairs

Voor miljonairs is hun vermogen een belangrijke bron van inkomen. Voor 23 procent van de miljonairshuishoudens is dit zelfs de belangrijkste bron van inkomen (figuur 11). Het gaat dan bijvoorbeeld om ontvangen rente op spaartegoeden, dividenden en inkomsten uit onroerend goed. Niet-miljonairs hebben vrijwel altijd een andere inkomensbron die belangrijker is. Meestal is dit inkomen uit arbeid, maar ook overdrachtsinkomen speelt een grote rol bij niet-miljonairs. Voor 31 procent van de niet-miljonairs is dit inkomen uit bijvoorbeeld uitkeringen en pensioen de belangrijkste inkomensbron.

Overigens is vooral voor oudere miljonairs het vermogen een belangrijke inkomensbron. Voor miljonairs onder de 60 jaar komt inkomen vooral uit arbeid of eigen onderneming. Slechts 15 procent van de jongere miljonairs leeft van zijn of haar vermogen. Voor 36 procent van de 60-plus miljonairs is vermogen de belangrijkste inkomensbron.

Als een huishouden voornamelijk draait op overdrachtsinkomen, dan gaat het bij zowel miljonairs als niet-miljonairs meestal om inkomen uit pensioen (97 procent van de miljonairs met overdrachtsinkomen en 70 procent van de niet-miljonairs). Miljonairs ontvangen dus nauwelijks andere uitkeringen, alleen een enkele werkloosheids- en arbeidsongeschiktheidsuitkering komt voor. Voor bijstandsuitkeringen geldt een vermogenstoets, waardoor miljonairs niet in aanmerking komen voor deze uitkering.

11. Belangrijkste bron van inkomen van miljonairs en niet-miljonairs, 1 januari 2010

Inkomen miljonairs driemaal zo hoog als dat van niet-miljonairs

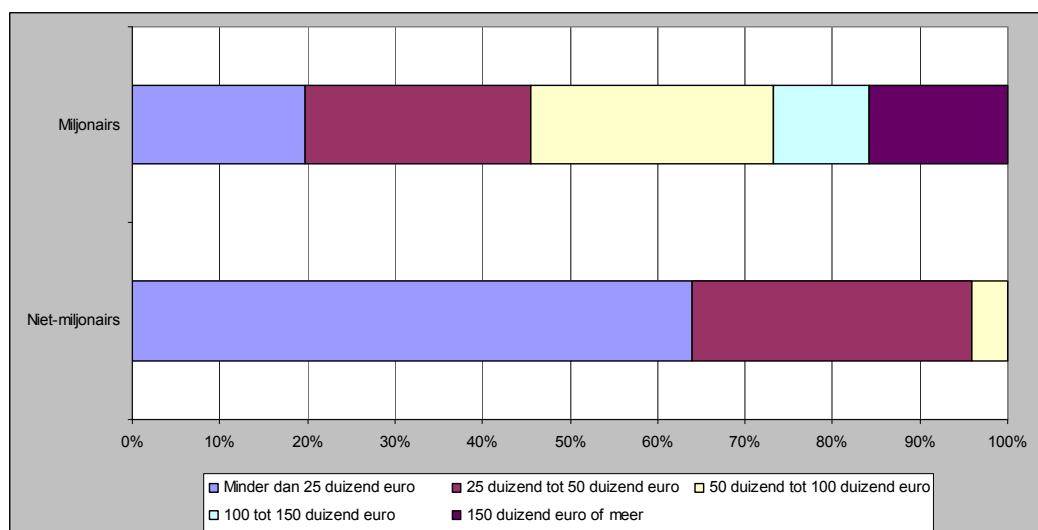
Hoofdkostwinners van miljonairshuishoudens hebben een besteedbaar inkomen dat ongeveer driemaal zo hoog ligt als dat van niet-miljonairs (staat 3). Het inkomen van beide groepen ligt dus veel dicht bij elkaar dan het vermogen. Eerder zagen we namelijk dat miljonairs gemiddeld ruim 50 keer zoveel vermogen hebben als niet-miljonairs. Miljonairs bij wie het vermogen de belangrijkste inkomensbron is, hebben het hoogste jaarinkomen: 123 duizend euro.

Staat 3. Gemiddeld besteedbaar jaarinkomen naar voornaamste inkomensbron van miljonairs en niet-miljonairs, 2009

	Miljonairs	Niet-miljonairs
	<i>x 1 000 euro</i>	
Voornaamste inkomensbron		
Inkomen uit arbeid	74	26
Inkomen uit eigen onderneming	61	28
Inkomen uit vermogen	123	26
Overdrachtsinkomen	51	19
Totaal jaarinkomen	78	24

Van de miljonairs heeft 27 procent een besteedbaar jaarinkomen boven de honderdduizend euro (figuur 12). Onder niet-miljonairs komen inkomens boven een ton nauwelijks voor. Minder dan 1 procent van de hoofdkostwinners van niet-miljonairshuishoudens valt in deze inkomenscategorie.

12. Besteedbaar jaarinkomen van miljonairs en niet-miljonairs, 2009

Conclusie

Miljonairs hebben gemiddeld 2,9 miljoen euro aan vermogen. De samenstelling van het vermogen van miljonairs wijkt sterk af van dat van niet-miljonairs. Miljonairs hebben hun vermogen vooral in aandelen en obligaties, terwijl niet-miljonairs hun vermogen op de bank zetten. Voor miljonairs is het inkomen uit vermogen een belangrijke bron van inkomen. Het verschil in vermogen tussen miljonairs en niet-miljonairs is veel groter dan het verschil in inkomen.

5. Internationale vergelijking vermogen, inkomen en belastingen

In paragraaf 1 zagen we dat 1,3 procent van de huishoudens uit miljonairshuishoudens bestaat. Deze miljonairs bezitten samen 39 procent van het totale vermogen van Nederlandse huishoudens (staat 1). Dit geeft aan dat het vermogen van huishoudens in Nederland scheef verdeeld is: een kleine groep huishoudens bezit een groot deel van het vermogen.

In deze paragraaf gaan we eerst nog iets dieper in op de vermogensverdeling in Nederland. Vervolgens zou het interessant zijn om de vermogensverdeling in Nederland te vergelijken met andere Europese landen, maar helaas zijn er geen vergelijkbare cijfers over vermogen beschikbaar. Wel gaan we in op inkomensongelijkheid in verschillende Europese landen. Tot slot kijken we nog naar belastingen die in verschillende Europese landen betaald worden: wat is de belastingdruk voor de gemiddelde inwoner van een land en kunnen we iets zeggen over belastingen die specifiek voor vermogenden gelden? Voor huishoudens met een hoog vermogen of hoog inkomen zou een gunstiger belastingklimaat een reden kunnen zijn om zich in een ander land te vestigen.

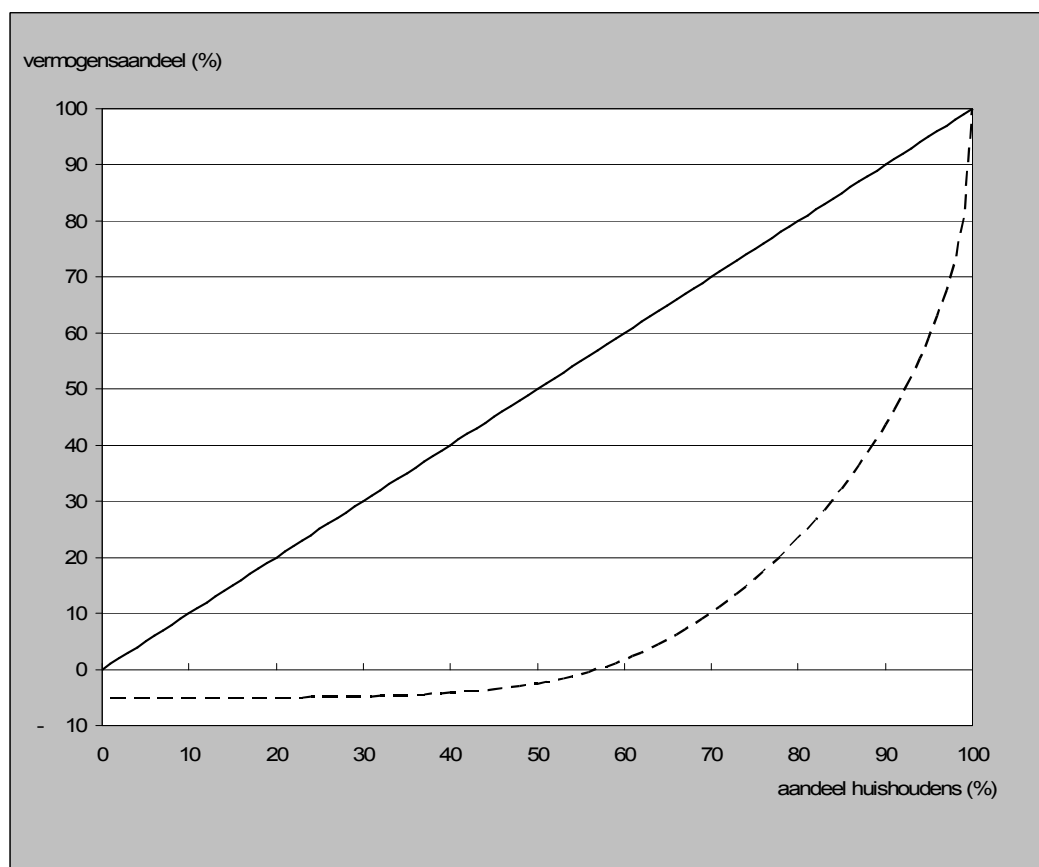
Grote ongelijkheid in vermogensverdeling

In eerder onderzoek van het CBS (Claessen, 2010)¹ zijn twee maten berekend die weergeven hoe vermogen in Nederland is verdeeld over huishoudens. Het vermogen is hier *inclusief* de waarde van de eigen woning en de daarbij behorende hypotheekschuld. Figuur 13 geeft de Lorenz-curve van vermogens op 1 januari 2009. De curve geeft de (on)gelijkheid van de vermogensverdeling weer als de afwijking van de 45°-lijn, die volledige gelijkheid aangeeft. Begin 2009 is minder dan een kwart van het vermogen in handen van 80 procent van de huishoudens. De overige 20 procent van de huishoudens verdeelt de resterende driekwart van het vermogen.

Hoewel het meer gebruikelijk is alleen positieve waarden te presenteren, zijn voor deze Lorenz-verdeling ook de huishoudens met negatieve vermogens meegenomen. De curve loopt hierdoor deels onder de X-as. Bijna 6 procent van de huishoudens heeft een negatief vermogen. Vervolgens heeft de volgende 50 procent van de huishoudens zo'n laag positief vermogen dat de curve pas bij bijna 60 procent van de huishoudens boven de nullijn uitkomt. Wanneer we de huishoudens dus rangschikken van laag naar hoog vermogen, heeft de eerste 60 procent van de huishoudens tezamen een vermogen van 0 euro. Dit betekent niet dat 60 procent een negatief vermogen heeft, maar dat ze zo weinig vermogen hebben, dat ze het negatieve vermogen van de eerste 6 procent niet goed maken.

¹ Claessen, J. (2010). Vermogensverdeling en vermogenspositie huishoudens. Sociaaleconomische trends, 2^e kwartaal 2010. CBS, Den Haag/Heerlen.

13. Lorenz-curve vermogen*, 1 januari 2009

* Vermogen inclusief waarde eigen woning en de daarop rustende hypotheekschuld

De ongelijkheid volgens de Lorenz-curve wordt ook wel samenvattend weergegeven met de Gini-coëfficiënt. De waarde van deze coëfficiënt ligt tussen de 0 en de 1 waarbij 0 correspondeert met volledige gelijkheid (ieder huishouden heeft hetzelfde vermogen) en 1 met totale ongelijkheid (één huishouden bezit al het vermogen). Begin 2009 komt de coëfficiënt voor de vermogensverdeling uit op 0,82, wat op grote ongelijkheid wijst.

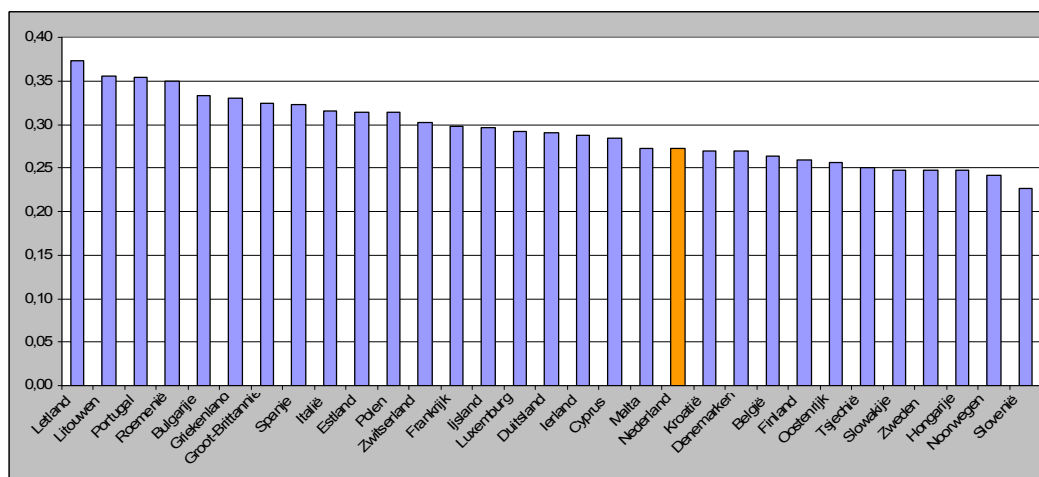
Vermogen ongelijker verdeeld dan inkomen

Het vermogen in Nederland is dus ongelijk verdeeld over huishoudens, maar zijn de verschillen groter dan in andere landen? Helaas zijn er geen vergelijkbare cijfers bekend over de vermogensverdeling in andere (Europese) landen. Eurostat verzamelt wel gegevens over de *inkomensverdeling* in Europese landen, waardoor een internationale vergelijking van de inkomensverdeling wel mogelijk is. De verdeling van het inkomen in een land zegt echter niet per se iets over de verdeling van het vermogen. In paragraaf 4 zagen we al dat het verschil in vermogen tussen miljonairs en niet-miljonairs veel groter is dan het verschil in inkomen.

Inkomensongelijkheid in Nederland kleiner dan in meeste Europese landen

De inkomensverdeling in Nederland kunnen we wel vergelijken met andere landen. Eurostat publiceert de Gini-coëfficiënt voor de verdeling van het besteedbaar inkomen in 31 Europese landen. Nederland staat daarbij op een gedeelde 19^e plaats van hoge inkomensongelijkheid naar lage inkomensongelijkheid (figuur 14).

14. Gini-coëfficiënt van inkomensongelijkheid voor 31 Europese landen, 2009

Bron: Eurostat.

Vooraf in Oost-Europese landen is de inkomensongelijkheid groter dan gemiddeld in Europa. Ook Groot-Brittannië en Duitsland hebben een grotere inkomensongelijkheid. De Gini-coëfficiënt van onze zuiderburen ligt iets lager.

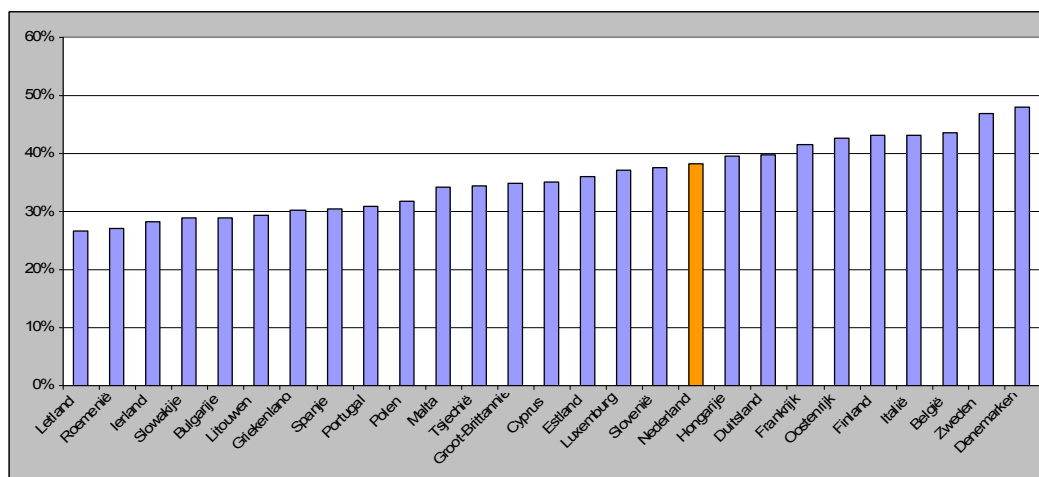
Belastingdruk in Nederland net onder EU-gemiddelde

Een gunstiger belastingklimaat kan een reden zijn voor welgestelden om zich in het buitenland te vestigen. Het is daarom nuttig om de belastingdruk in Nederland te vergelijken met andere Europese landen.

De EU-landen met de hoogste inkomensongelijkheid, zoals Letland, Litouwen en Roemenië, behoren tot de landen met de laagste belastingdruk (Eurostat, 2011)². Voor de gemiddelde EU-land is de belastingdruk het laagst (figuur 15): het totale bedrag aan belastingopbrengsten en sociale verzekeringspremies bedraagt in 2009 26,6 procent van het Bruto Binnenlands Product (BBP). In Nederland ligt het percentage belastingen op 38,2 procent van het BBP, net iets lager dan het EU-gemiddelde van 38,4 procent. Denemarken, Zweden en België zijn de landen met de hoogste belastingdruk. In Denemarken vormen de belastingen 48,1 procent van het BBP. Ook de belastingdruk bij onze oostburen is hoger dan in Nederland (39,7 procent). Alle EU-landen hebben overigens een hogere belastingdruk dan de Verenigde Staten, waar de belastingen slechts 24,0 procent van het BBP vormen.

² Eurostat (2011). Taxation trends in the European Union. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

15. Belastingen als percentage van het BBP voor 27 EU-landen, 2009

Bron: Eurostat.

Niet alleen lage belastingen in Oost-Europa, ook vlaktaks

In figuur 15 zien we dat vooral in Oost-Europese landen de belastingdruk laag is en in Noord-Europese landen hoog. Deze belastingdruk geldt echter voor de gemiddelde inwoner van een land, en zegt niet per se iets over de belastingdruk voor miljonairs. Veel landen, waaronder Nederland, hebben een progressief belastingstelsel, wat wil zeggen dat de inkomstenbelasting hoger is voor mensen met een hoger inkomen: 'de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten'.

Veel Oost-Europese landen hebben echter niet alleen een lage belastingdruk voor de gemiddelde inwoner, maar ook voor mensen met hoge inkomens. De Baltische staten, Roemenië, Bulgarije, Slowakije en Hongarije hebben geen progressief belastingstelsel, maar een vlaktaks. Alle inwoners betalen dus hetzelfde percentage belasting over hun inkomen, ongeacht de hoogte van dat inkomen.

In Nederland betalen huishoudens met een hoger inkomen relatief meer inkomstenbelasting. Anderzijds blijkt uit cijfers van het CBS (Kruiskamp, 2012)³ dat huishoudens met hoge inkomens per uitgegeven euro minder BTW en accijnzen betalen. Dit komt doordat ze naar verhouding meer uitgeven aan producten en diensten die vrijgesteld zijn van BTW, zoals scholing en sport, maar minder aan roken en alcohol. Overigens kijken we hier alleen naar de belastingen die inwoners betalen, niet naar subsidies en overheidsuitgaven waar inwoners van profiteren. Het voert voor dit stuk te ver om per land te vergelijken welke vermogensgroepen het meest profiteren van overheidsuitgaven.

Vermogensbelasting moeilijk vergelijkbaar

Een belasting waar vooral vermogenden mee te maken hebben, is de vermogensbelasting. Het zou daarom interessant zijn de vermogensbelasting in Europese landen te vergelijken. De belastingssystemen van landen zijn echter slecht

³ Kruiskamp, C. (2012). Van iedere uitgegeven euro belandt 13 cent in de staatskas. Webmagazine, 26 maart 2012. CBS, Den Haag/Heerlen.

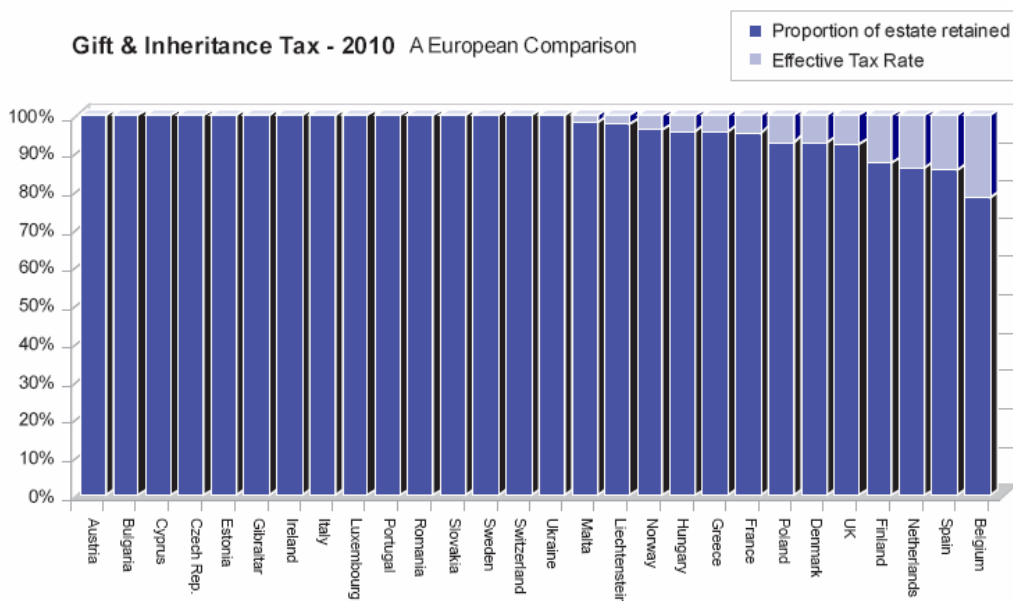
vergelijkbaar. Zo heeft binnen de EU alleen Frankrijk een echte vermogensbelasting. Nederland heeft officieel de vermogensbelasting in 2001 afgeschaft, maar kent wel een vermogensrendementheffing van 1,2 procent. Ook andere landen kennen belastingen op bezit, zoals onroerend zaak belasting (OZB) en belasting op dividend of rente. Het voert voor dit stuk te ver om de belastingstelsels van verschillende landen te vergelijken.

Erfbelasting relatief hoog in Nederland

Een andere belasting buiten de inkomensbelasting die invloed heeft op het vermogen, is de erfbelasting. Nederland heeft ook hier een progressief systeem: het belastingpercentage hangt af van de hoogte van de erfenis en van de familiale relatie tussen de overledene en de erfgenaam. Dit geldt voor vrijwel alle Europese landen met een erfbelasting. Daarnaast zijn er landen waar geen erfbelasting geldt.

AGN International (2010)⁴ heeft voor 24 EU landen bepaald welke percentage aan erfbelasting betaald moet worden wanneer iemand overlijdt die een echtgenoot en twee kinderen nalaat, bezittingen heeft ter waarde van 2,6 miljoen en geen testament heeft. Deze vergelijking van EU-landen laat zien dat Nederland één van de hoogste percentages voor erfbelasting heeft, namelijk 15 procent (figuur 16). Bovendien zou alleen in België en Spanje meer belasting betalen over de erfenis. In een groot aantal landen hoeft de erfgenaam helemaal geen belasting te betalen.

16. Percentage⁵ erfbelasting voor 24 EU-landen, 2010

Bron: AGN International.

⁴ AGN International (2010). Inheritance Tax - 2010 A European Comparison.

⁵ Percentage geldt voor iemand die een echtgenoot en twee kinderen nalaat, bezittingen heeft ter waarde van 2,6 miljoen en geen testament heeft.

Conclusie

De kleine groep miljonairs bezit 39 procent van het vermogen in Nederland. Het vermogen is daarmee scheef verdeeld over de Nederlandse huishoudens. Of de vermogensongelijkheid in Nederland groter is dan in andere Europese landen, is moeilijk te zeggen. Wel zijn er Europese vergelijkingen over inkomensongelijkheid, waaruit blijkt dat de inkomensongelijkheid in Nederland kleiner is dan gemiddeld binnen de EU. De belastingdruk voor de gemiddelde Nederlander ligt net onder het EU-gemiddelde.

6. Nederlandse economie in de periode 2006-2011

In de vorige paragrafen zijn we ingegaan op de miljonairs en hun vermogen in 2010. In paragraaf 7 zullen we de ontwikkeling van het aantal miljonairs en hun vermogen in de jaren 2006-2011 beschrijven. Om die ontwikkelingen in perspectief te kunnen zien, volgt in deze paragraaf eerst een beschrijving van de economie in de afgelopen jaren.

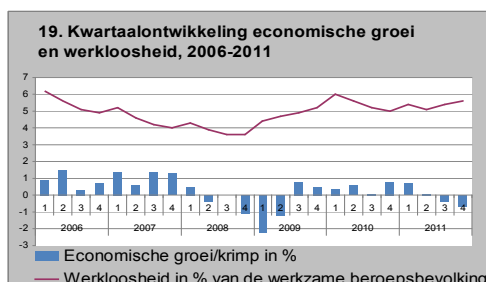
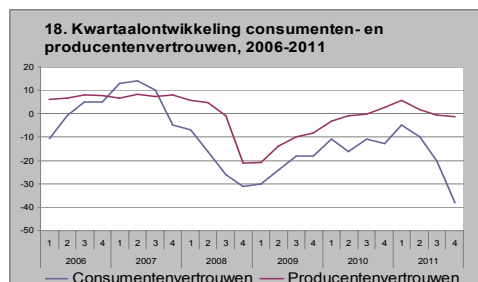
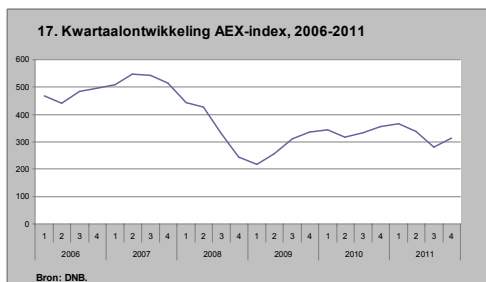
De afgelopen jaren hebben economische crises het dagelijkse nieuws gedomineerd. Zo begint in de zomer van 2007 de kredietcrisis met onrust op de Amerikaanse hypotheekmarkt, die in september 2008 resulteert in de val van de Amerikaanse bank Lehman Brothers. In mei 2010 volgt de Europese schuldencrisis. Hieronder volgt een aantal indicatoren waarmee we de economische ontwikkelingen in de periode 2006-2011 beschrijven.

AEX onderuit na zomer 2007

Een belangrijk deel van het vermogen (exclusief de eigen woning) van Nederlandse miljonairs zit in obligaties en aandelen (paragraaf 4). In de periode 2006-2011 fluctueert de waarde van aandelen sterk. In het tweede kwartaal van 2007 staat de AEX-index op zijn hoogste punt sinds 2001. Vervolgens begint in de zomer van 2007 de kredietcrisis, door problemen op de Amerikaanse woning- en hypotheekmarkt. Vanaf het derde kwartaal van 2007 daalt de AEX-index 7 kwartalen op rij (figuur 17). In maart 2009 staat de AEX-index nog maar op 40 procent van de stand van september 2007.

Consumentenvertrouwen daalt met AEX

Ontwikkelingen op de beurs, die vaak breed uitgemeten worden in de pers, hebben een duidelijke relatie met het consumentenvertrouwen (figuur 18). Hierbij is het overigens niet altijd duidelijk welke indicator nu invloed uitoefent op de ander; een daling van het consumentenvertrouwen kan ook de beurs weer beïnvloeden. De daling van het consumentenvertrouwen zet in ieder geval in hetzelfde kwartaal in als die van de AEX. Het producentenvertrouwen blijft veel langer positief. Pas een jaar later, in het derde kwartaal van 2008, zijn producenten echt somber over hun economische toekomst.

Economische krimp vanaf 2008

De daling van het producentenvertrouwen in het derde kwartaal van 2008 valt ongeveer samen met het moment dat de crisis ook de reële economie raakt. De reële economie is de totale productie in de goederen- en dienstenmarkt. In het tweede kwartaal van 2008 is er voor het eerst sprake van economische krimp (figuur 19). We spreken van economische krimp als de economische groei negatief is. In de periode van het laatste kwartaal van 2008 tot en met medio 2009 meet het CBS zelfs de grootste krimp ooit. De arbeidsmarkt reageert met enige vertraging op de economische ontwikkelingen. Vanaf begin 2009 neemt de werkloosheid met ruim 2 procentpunt toe tot 6 procent van de werkzame beroepsbevolking in het eerste kwartaal van 2010.

Daarentegen beginnen de AEX en het vertrouwen van consumenten en producenten in 2009 alweer voorzichtig aan een herstel. Dat vertrouwensherstel houdt aan tot begin 2011. Daarna daalt het consumentenvertrouwen naar een niet eerder gemeten dieptepunt. In de AEX-index en de werkloosheid is deze ontwikkeling nog minder sterk zichtbaar. In het laatste kwartaal van 2011 is echter voor de tweede keer sprake van een recessie, doordat de economie twee kwartalen op rij krimpt.

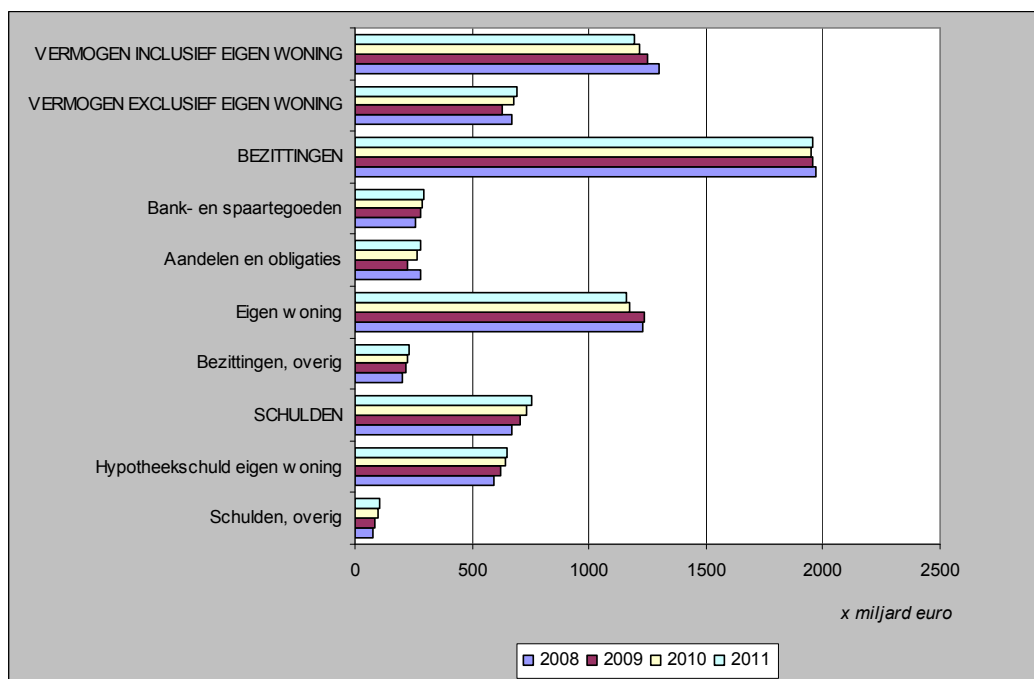
Vermogen in crisistijd

De economische ontwikkelingen en dan vooral de economische crises van de laatste jaren hebben slechts gedeeltelijk hun weerslag gehad op het vermogen van Nederlanders.

Het totale vermogen exclusief de eigen woning daalt tussen 1 januari 2008 en 1 januari 2009 met 6 procent, maar neemt in het volgende jaar weer toe met 8 procent. Op 1 januari 2011 ligt de waarde van het vermogen nog eens 2 procent hoger dan een jaar eerder. De dip in het vermogen in 2009 wordt veroorzaakt door de daling van de waarde van aandelen en obligaties. De totale waarde aan aandelen en obligaties van alle Nederlanders samen daalt van 2008 op 2009 met ruim 20 procent. Van 2009 op 2010 wordt dit waardeverlies bijna helemaal goedge maakt (figuur 20).

Hoewel we in dit stuk de eigen woning buiten beschouwing laten, is de eigen woning wel degelijk onderdeel van het vermogen van veel Nederlanders: ruim de helft van de huishoudens in Nederland bezit een eigen woning, terwijl iets minder dan de helft van de Nederlanders een hypotheekschuld op de eigen woning heeft. De WOZ-waarde van de eigen woning daalt van 2009 op 2010 met 5 procent, terwijl de hypotheekschuld juist toeneemt met 3 procent. Van 2010 op 2011 daalt de waarde van woningen met 1 procent, terwijl de hypotheekschuld met 2 procent toeneemt.

20. Waarde van het totale Nederlandse vermogen, bezittingen en schulden, 1 januari 2008-2011

7. Miljonairs in de periode 2006-2011

In paragraaf 6 hebben we economische ontwikkelingen van Nederland beschreven in de periode 2006-2011. In deze paragraaf kijken we specifiek naar de miljonairshuishoudens. Is het gemiddelde vermogen van deze groep toe- of afgenomen en is de samenstelling van de bezittingen veranderd? Ook hier vergelijken we de miljonairs met niet-miljonairs.

Daling aantal miljonairs in 2009 tijdens kredietcrisis

In de vorige paragraaf zagen we al dat het totale Nederlandse vermogen exclusief de eigen woning tussen 1 januari 2008 en 1 januari 2009 daalde met 6 procent. Dezelfde ontwikkeling zien we terug in het aantal miljonairs in 2008 en 2009: hun aantal daalde ook met 6 procent (staat 4). Uiteindelijk herstelt het aantal miljonairs zich weer in 2010. Deze beweging is overigens nauwelijks te zichtbaar als we het aantal miljonairs laten zien als percentage van het totaal aantal huishoudens in Nederland.

Staat 4. Aantal en aandeel miljonairs in Nederland en hun vermogen, 1 januari 2006-2011

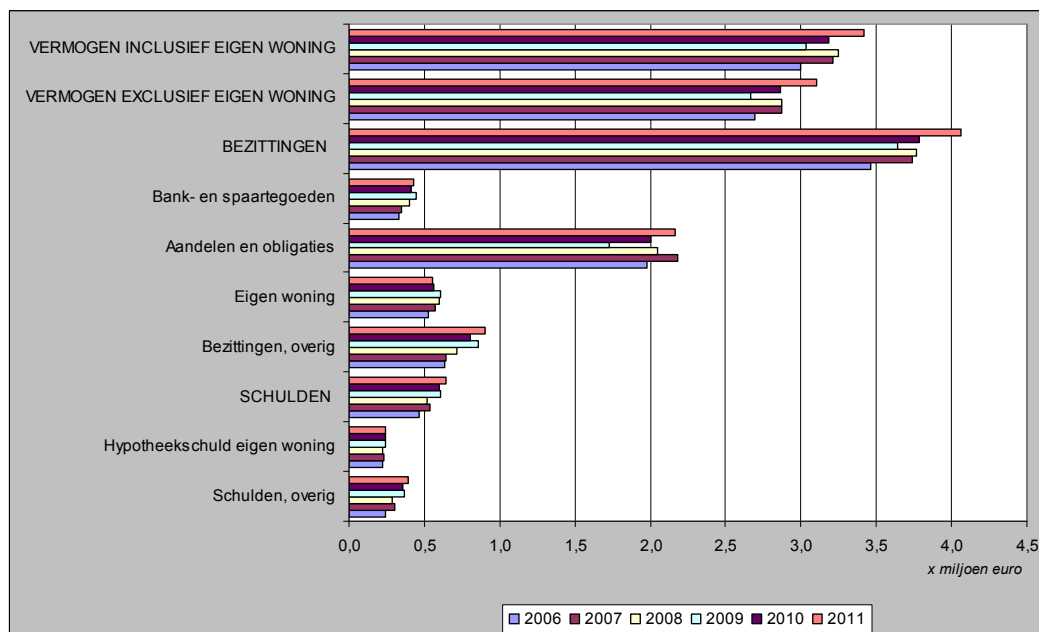
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Aantal miljonairs (x 1 000)	83	88	92	87	94	92
Aandeel van alle huishoudens	1,1%	1,2%	1,3%	1,2%	1,3%	1,2%
Totaal vermogen alle miljonairs (x 1 miljoen euro)	222 504	252 973	265 531	232 400	269 521	286 408

Vermogen van miljonairs weer snel terug op oude niveau

Miljonairs verliezen van 2008 op 2009 meer vermogen dan niet-miljonairs. Op 1 januari 2009 hebben de miljonairshuishoudens gemiddeld 7 procent minder vermogen (exclusief de eigen woning) dan een jaar eerder, terwijl niet-miljonairs er 2 procent op achteruitgaan. Hoewel beide groepen last hebben van dalende aandelenkoersen in 2008, heeft dit meer effect op het vermogen van miljonairs, omdat zij een veel groter deel van hun bezittingen in aandelen en obligaties hebben (zie paragraaf 4). Overigens zijn de miljonairs in 2010 de crisis alweer te boven (figuur 21). Door de stijgende waarde in aandelen is hun vermogen weer op hetzelfde niveau als in 2007 en 2008. Op 1 januari 2011 is het vermogen van miljonairs zelfs hoger dan voor de crisis.

Dit geldt niet voor niet-miljonairs. Zij verliezen weinig (2 procent) tijdens de kredietcrisis, maar gaan er daarna ook maar weinig of niet op vooruit. Hun vermogen, exclusief de eigen woning, stijgt in 2010 met 1 procent, maar daalt in 2011 vervolgens weer met 1 procent.

21. Gemiddelde bezittingen, schulden en vermogen per miljonair, 1 januari 2006-2011

Conclusie

Tussen 1 januari 2008 en 1 januari 2009 werkt de kredietcrisis door in het aantal miljonairs en het gemiddelde vermogen van miljonairs. Het gemiddelde vermogen daalt in deze periode bij miljonairs harder dan het vermogen van niet-miljonairs, omdat miljonairs

een groter deel van hun vermogen beleggen. In 2010 is zowel het aantal miljonaars als het gemiddelde vermogen weer op hetzelfde niveau als voor de kredietcrisis. In 2011 is het gemiddelde vermogen van miljonaars hoger dan voor de crisis.

Bijlage 1. Beschrijving van het onderzoek

1. Bronnen

De volgende bronnen zijn gebruikt voor dit onderzoek.

Inkomenspanelonderzoek (IPO)

De belangrijkste bron voor dit onderzoek is het IPO. Het IPO is een steekproefonderzoek gebaseerd op een panel. Dit panel van zogenoemde kernpersonen bestaat momenteel uit circa 80 duizend personen. Aan dit panel worden de huishoudleden van de kernpersonen toegevoegd, waardoor de totale IPO-steekproef uit circa 250 duizend steekproefpersonen bestaat. De gegevens van het IPO zijn afkomstig van de Belastingdienst (inkomstenbelasting, toeslagen) en van DUO (studiefinanciering). Het IPO bevat geen gegevens over vermogen dat niet wordt opgegeven bij de Belastingdienst. De vermogensgegevens in het IPO hebben betrekking op 31 december van het verslagjaar. Voor dit onderzoek hebben we gegevens gebruikt voor de jaren 2005 tot en met 2010, waarbij het voor de jaren 2009 en 2010 voorlopige gegevens betreft.

Op basis van gegevens uit het Inkomenspanelonderzoek (IPO) zijn miljonairs en niet-miljonairs bepaald voor de jaren 2006 tot en met 2011. De miljonairs zijn vastgesteld op 1 januari, op basis van hun vermogen per ultimo van het vorige verslagjaar. Gegevens over 2011 kwamen pas tijdens het onderzoek beschikbaar, vandaar dat het jaar 2011 in een beperkt deel van dit stuk is meegenomen.

Op 1 januari 2006 zaten er ruim 1 100 miljonairs in de steekproef, op 1 januari 2011 waren het er ruim 1 300. Leeftijd, geslacht, herkomstgroepering, samenstelling van bezittingen, voornaamste bron van inkomen, woongemeente, coropgebied en stedelijkheid van de woongemeente zijn op basis van dit bestand bepaald. De persoonskenmerken hebben betrekking op de hoofdkostwinner van het huishouden.

Sociaal Statistisch Bestand (SSB)

Het IPO is verrijkt met gegevens uit het SSB. Het SSB is een stelsel van registers en enquêtes, die op persoonsniveau aan elkaar zijn gekoppeld. Per jaargang worden meer dan 50 registers gebruikt. Deze registers hebben betrekking op verschillende sociaal-economische onderwerpen, zoals opleidingsniveau, inkomen, banen, zelfstandigen en arbeidsmarktpositie. Het SSB bevat voorlopige en definitieve gegevens. Bij definitieve gegevens zijn registers en enquêtes onderling op elkaar afgestemd en consistent gemaakt.

Uit het SSB zijn gegevens gebruikt over opleidingsniveau. In het SSB is het hoogstbehaalde opleidingsniveau van personen verzameld waarvan binnen het CBS het opleidingsniveau bekend is. Het opleidingsniveau is afkomstig uit onderwijsregistraties en uit enquêtes. In het mbo zijn vanaf 2006 alle geslaagden bekend, van hbo en universiteit vanaf 1990. Het opleidingsniveau van mensen die voor die tijd zijn afgestudeerd is

afkomstig uit enquêtes. Omdat niet van alle miljonairs uit het IPO het opleidingsniveau bekend is, zijn de miljonairs uit 5 jaren IPO samengenomen: cijfers zijn berekend over de periode 2006-2010. Het hoogstbehaalde opleidingsniveau is bijgewerkt tot en met 2008.

Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS)

POLS is een enquête van het CBS met als doel het doorlopend verzamelen van hoogwaardige en coherente gegevens over de leefsituatie van de Nederlandse bevolking. POLS heeft zo'n 10 duizend deelnemers per jaar. POLS is gebruikt om gegevens over leefstijl te bepalen (tevredenheid, vakantie, museumbezoek, sport etc.). Omdat POLS maar een kleine steekproef is, zijn 5 jaren samengenomen: cijfers zijn berekend over de periode 2006-2010.

In het SSB zijn gegevens over het vermogen van alle huishoudens opgenomen. Om de waarde van het vermogen te bepalen van deelnemers uit POLS is het SSB gekoppeld met POLS. Omdat het SSB-vermogensbestand over alle huishoudens gaat, vinden we op deze manier meer miljonairs dan wanneer we het IPO zouden koppelen met POLS. Het integrale vermogensbestand is echter van minder kwaliteit dan het IPO, daarom hebben we voor het bepalen van persoonskenmerken en vermogensgegevens gebruik gemaakt van het IPO.

Overige bronnen

Cijfers over de Gini-coëfficiënt in Nederland, economische groei, consumenten- en producentenvertrouwen en werkloosheid zijn eerder gepubliceerd door het CBS. De Gini-coëfficiënt en belastingdruk van Europese landen, waaronder Nederland, komen rechtstreeks uit het rapport 'Taxation trends in the European Union' van de Europese Unie. Een vergelijking van de erfbelasting is afkomstig van AGN International. Cijfers over de AEX-index zijn afkomstig van DNB.

2. Ophoging van de steekproeftotalen en kwaliteit van de uitkomsten

Zowel het IPO als het opleidingsniveaubestand zijn steekproeven. Ze bevatten daarom gewichten om het steekproefaantal op te hogen naar het populatieaantal. Voor het vaststellen van het opleidingsniveau zijn de twee steekproeven gecombineerd. Om op de juiste populatieaantallen uit te komen zijn de gewichten hiervoor opnieuw berekend.

In dit rapport vergelijken we miljonairs met niet-miljonairs. Onder niet-miljonairs verstaan we de huishoudens met een vermogen van minder dan 1 miljoen euro, exclusief de waarde van de eigen woning en de daarop rustende hypotheekschuld. Omdat gegevens over vermogen gebaseerd zijn op een steekproef, kunnen verschillen tussen miljonairs en niet-miljonairs het gevolg zijn van steekproeffluctuaties. Om te bepalen of deze verschillen tussen miljonairs toevallig of significant zijn, hebben we voor alle uitkomsten een 95%-betrouwbaarheidsmarge bepaald. Dit betekent dat de werkelijke waarde met een waarschijnlijkheid van 95 procent binnen deze marge ligt. In dit stuk hebben we alleen verschillen tussen miljonairs en niet-miljonairs beschreven wanneer de betrouwbaarheidsmarges van de uitkomst voor miljonairs en niet-miljonairs niet

overlappen. Dit betekent dat we kunnen zeggen dat de twee groepen significant van elkaar verschillen. Hetzelfde geldt voor paragraaf 6, waarin we de miljonairs in verschillende jaren vergelijken.

Bijlage 2. Begrippen en Afkortingen

1. Begrippen

AEX-index – De belangrijkste aandelenindex op de Amsterdam Euronext Exchange, de effectenbeurs van Amsterdam. De AEX-index is de barometer van de prestaties van de 25 meest verhandelde Nederlandse aandelen op de Amsterdamse beurs.

Allochtoon – Persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

Arbeidsongeschiktheidsuitkering – Deze uitkeringen worden verstrekt op grond van de WAO, WIA, WAZ of Wajong.

Autochtoon – Persoon van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren.

Bank- en spaartegoeden – Alle tegoeden op rekeningen bij (spaar)banken, inclusief buitenlandse tegoeden.

Belastingdruk – Het totale bedrag aan belastingopbrengsten en sociale verzekeringspremies als percentage van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het gaat hierbij niet alleen om directe belastingen zoals inkomstenbelasting, maar ook om indirecte belastingen zoals BTW. Aftrekposten zoals hypotheekrenteaftrek zijn hierin verrekend, omdat deze belasting niet betaald wordt.

Besteedbaar inkomen – Het bruto-inkomen verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies inkomensverzekeringen, premies ziektekostenverzekeringen en belastingen op inkomen en vermogen.

Bezittingen (exclusief eigen woning) – Bank- en spaartegoeden, obligaties, aandelen, opties, ondernemingsvermogen, onroerend goed (exclusief eigen woning) en overige bezittingen.

Bijstandsuitkering – Een uitkering volgens de Wet Werk en Bijstand (WWB).

Bruto Binnenlands Product (BBP) – Totale geldwaarde van alle in een land geproduceerde finale goederen en diensten gedurende een bepaalde periode.

Consumentenvertrouwen – Indicator die informatie geeft over het vertrouwen en de verwachtingen van consumenten ten aanzien van de ontwikkelingen van de Nederlandse economie.

Coropgebied – De corop-indeling is op overwegend statistisch-inhoudelijke gronden omstreeks 1970 ontworpen door de COördinatiecommissie Regionaal OnderzoeksProgramma. Aan deze commissie ontleent de indeling haar de naam. De corop-indeling is een regionaal niveau tussen gemeenten en provincies in.

Economische groei – De volumegroei van het Bruto Binnenlands Product (BBP).

Eenouderhuishouden – Particulier huishouden bestaande uit één ouder met thuiswonende kind(eren) (en met mogelijk ook overige leden).

Eenpersoonshuishouden – Particulier huishouden bestaande uit één persoon.

Eigen woning – De woning in eigendom die als hoofdverblijf in gebruik is.

Gini-coëfficiënt – Ten behoeve van de analyse van de vermogensongelijkheid worden in deze publicatie ongelijkheidsmaten gepresenteerd. Deze maten hebben de eigenschap dat een hogere waarde van de ongelijkheidsmaat wijst op een grotere vermogensongelijkheid. Als alle vermogens gelijk zijn, dan worden alle maten gelijk aan 0. Als er alleen positieve vermogens voorkomen dan is de maximale waarde van Gini-coëfficiënt gelijk aan 1. Als de Gini-coëfficiënt 1 is duidt dit op volledige ongelijkheid, het totale vermogen is van één huishouden. De betekenis van de Gini-coëfficiënt kan geïllustreerd worden met behulp van de Lorenz-curve. De Lorenz-curve is de grafiek van het cumulatieve vermogen als functie van het cumulatief aantal vermogenseenheden. De Gini-coëfficiënt is gelijk aan de verhouding van de oppervlakte tussen de Lorenz-curve en de diagonaal en de oppervlakte van de driehoek onder de diagonaal.

Herkomstgroepering – Kenmerk dat weergeeft met welk land een persoon verbonden is op basis van het geboorteland van de ouders of van zichzelf.

Hoofdkostwinner – De hoofdkostwinner is de persoon in het huishouden met de belangrijkste sociaaleconomische positie. Wie binnen een huishouden de hoofdkostwinner is, is afhankelijk van het inkomen en van de samenstelling van het huishouden.

Huishouden – Een verzameling van één of meer personen die een woonruimte bewoont en daar zichzelf voorziet, of door derden wordt voorzien, in dagelijkse levensbehoeften.

Inkomen uit arbeid – Loon en salaris inclusief de werknemers- en werkgeversbijdrage in de premies voor de sociale verzekeringen, tantième, spaarloon en de beloning van arbeid die niet in dienstbetrekking is verricht. Ook de waarde van het privégebruik van de auto van de werkgever is hiertoe gerekend.

Inkomen uit eigen onderneming – Indien de hoofdkostwinner inkomen uit eigen onderneming heeft, wordt deze bron ongeacht de hoogte van het bedrijfsresultaat (dus ook als er sprake is van een verlies) als voornaamste inkomensbron van het huishouden aangemerkt.

Inkomen uit vermogen – Het inkomen bestaat uit rente, dividend en de opbrengst van de exploitatie van onroerend goed.

Lorenz-curve – Zie Gini-coëfficiënt.

Miljonair – Huishoudens met een vermogen van minstens 1 miljoen euro, exclusief de waarde van de eigen woning (hoofdverblijf) en de daarop rustende hypotheekschuld.

Niet-westerse allochtoon – Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije.

Onroerend goed (exclusief eigen woning) – Dit betreft bijvoorbeeld een tweede woning, vakantiehuis of beleggingspand.

Overdrachtsinkomen – Het inkomen bestaat vooral uit uitkeringen.

Particulier huishouden – Een verzameling van één of meer personen die een woonruimte bewoont en zichzelf daar particulier, dat wil zeggen niet-bedrijfsmatig voorziet in dagelijkse levensbehoeften.

Producentenvertrouwen – Stemningsindicator voor de op korte termijn te verwachten ontwikkeling van de industriële productie, gebaseerd op oordelen en verwachtingen van ondernemers.

Roerende zaken – Het betreft onder andere contant geld, roerende zaken verhuurd of in gebruik als belegging, trustvermogen en dergelijke, aandeel in onverdeelde boedel, vermogen belast met vruchtgebruik of beperkt eigendom (waaronder blote eigendom).

Schulden (exclusief hypotheekschuld eigen woning) – Som van schulden voor consumptiedoeleinden, financiering van aandelen, obligaties of rechten op periodieke uitkeringen, schulden in verband met hypotheekschuld tweede woning of andere onroerende zaken (exclusief hypotheekschuld eigen woning), schulden volgens Wet studiefinanciering.

Stedelijkheid – Op grond van de omgevingsadressendichtheid is aan iedere gemeente een stedelijkheidsklasse toegekend. De volgende klassenindeling is gehanteerd:

1: zeer sterk stedelijk ≥ 2500 omgevingsadressen per km².

2: sterk stedelijk 1500 - < 2500 omgevingsadressen per km².

3: matig stedelijk 1000 - < 1500 omgevingsadressen per km².

4: weinig stedelijk 500 - < 1000 omgevingsadressen per km².

5: niet stedelijk < 500 omgevingsadressen per km².

De omgevingsadressendichtheid beoogt de mate van concentratie van menselijke activiteiten (wonen, werken, schoolgaan, winkelen, uitgaan etc.) weer te geven. Het CBS gebruikt de omgevingsadressendichtheid om de stedelijkheid van een bepaald gebied (rastervierkant, buurt, wijk, gemeente) te bepalen. Voor de berekening hiervan wordt eerst voor ieder adres de omgevingsadressendichtheid vastgesteld. Daarna is het gemiddelde berekend van de omgevingsadressendichtheden van alle afzonderlijke adressen binnen het beschouwde gebied.

Vermogen – Saldo van bezittingen (exclusief eigen woning) en schulden (exclusief hypotheekschuld eigen woning).

Werkloosheid – Het verschijnsel waarbij personen die wel betaald werk willen of kunnen verrichten, geen werk kunnen krijgen.

Werkloosheidsuitkering – Deze uitkeringen worden verstrekt op grond van de WW.

Westerse allochtoon – Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in de werelddelen Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika en Oceanië of Indonesië of Japan.

2. Afkortingen

AEX	Amsterdam Euronext Exchange
Avo	Algemeen voortgezet onderwijs
BBP	Bruto Binnenlands Product
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
DNB	De Nederlandsche Bank
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EU	Europese Unie
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
Havo	Hoger algemeen vormend onderwijs
IPO	Inkomenspanelonderzoek
Mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
OZB	Onroerend Zaak Belasting
POLS	Permanent Onderzoek Leefsituatie
SSB	Sociaal Statistisch Bestand
vmbo	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
vwo	Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAZ	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
Wo	Wetenschappelijk onderwijs
WOZ	Wet waardering Onroerende Zaken
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand

Bijlage 3. Coropgebieden

Code	Coropgebied
1	Oost-Groningen
2	Delfzijl en omgeving
3	Overig Groningen
4	Noord-Friesland
5	Zuidwest-Friesland
6	Zuidoost-Friesland
7	Noord-Drenthe
8	Zuidoost-Drenthe
9	Zuidwest-Drenthe
10	Noord-Overijssel
11	Zuidwest-Overijssel
12	Twente
13	Veluwe
14	Achterhoek
15	Arnhem/Nijmegen
16	Zuidwest-Gelderland
17	Utrecht
18	Kop van Noord-Holland
19	Alkmaar en omgeving
20	IJmond
21	Agglomeratie Haarlem
22	Zaanstreek
23	Groot-Amsterdam
24	Het Gooi en Vechtstreek
25	Agglomeratie Leiden en Bollenstreek
26	Agglomeratie s-Gravenhage
27	Delft en Westland
28	Oost-Zuid-Holland
29	Groot-Rijnmond
30	Zuidoost-Zuid-Holland
31	Zeeuwsch-Vlaanderen
32	Overig Zeeland
33	West-Noord-Brabant
34	Midden-Noord-Brabant
35	Noordoost-Noord-Brabant
36	Zuidoost-Noord-Brabant
37	Noord-Limburg
38	Midden-Limburg
39	Zuid-Limburg
40	Flevoland
